

KOMMENTAR

RASMA HAIDRI SJØVOLL I FRI DRESSUR

Påskken plyndret i natt

SNART ER DET PÅSKE og tradisjonen tro går vi inn i stilleuka med mord, ran, lemlesing og svik i tankene.

Nasjonalinteressen for krim dukker opp på denne årstiden like forutsigbart som hestehovnen. Krimserier på tv, krimhørespill på radio, krimromaner i butikken, krimfilmer på kino og den særnorske sjangeren: krimnoveller på melkekartongen.

SIDEN 1997 HAR Tine brakt litterære gåter inn i Ola og Karis påskeliv. Til meg er dette bevis på den norske folkesjelens litterære grunnmur.

Nordmenn anser litteratur på melkekartongen som en helt vanlig ting. Der jeg vokste opp, tilbydde melkekartongen FBIs bilder av bortførte barn til frokostlesing.

Nei, gi meg den gode gamle melkekartongkrimmen, hvor alt foregår innenfor én ramme, og figurene bare minner om folk man kjenner i den virkelige verden.

Lenge trodde jeg at bare småbarn leste disse tegneserier. Men på Facebooksiden til Tine står det lange analytiske diskusjoner om sporene. Har Nike joggeskoene en betydning? Kan maleriet som forsvant være et falskneri? Det er sjarmerende.

FØRSTE GANG JEG hørte ordet «påskekrim» virket både ulogisk og motsigende. Hva var det for en handling? Forbrytelser i et kirkesamfunn med nyklekte kyllinger?

Da det viste seg å være helt vanlig krim, spurte jeg folk hvorfor det het påskekrim. Ingen kunne svare på det. Betegnelsen var ikke bemerkelsesverdig, på samme måte som melkekartongkrim ikke var iøynefallende ved frokostbordet.

Da måtte jeg sette i gang en etterforskning: På Sporet av Påskekrimmens Opphav! Første nettsøk tok meg til nysjerrigper.no hvor ekspertene mente «det kan ha sammenheng med den bibelske fortelling der Jesus ble dømt til døden og korsfestet, en dramatisk beretning om forræderi som kan ha hatt en tiltrekningsskraft slik at påskken er blitt tiden da vi leser ekstra mange kriminalbøker og TV-kanalen sender den ene kriminalserien skumlere enn den andre».

JEG TENKTE SOM SÅ, hvis dette stemte var «påskekrim» mer smakløs enn først antydet. Heldigvis bekreftet ingen andre kilder denne teorien.

På Facebook skrev en bestemor at tradisjonen oppsto fordi krimbøker i papirutgave var

lettere å bære opp til hytten. Ingen sa seg enig i dette.

Til slutt fant jeg ut av det.

I 1923 DA Nordahl Grieg og Nils Lie var unge studenter med dårlig økonomi, klekket de ut ideen om å tjene penger ved å skrive en krimroman. Boken skulle Griegs bror gi ut på sitt forlag, Gyldendal.

Lørdagen før palmesøndag ble boken lansert ved et mediestunt som vårtids realitybløffmakere bare kan beundre. Forleggeren kjøpte annonseplass rett under avistittelen i landets største aviser.

Der sto boktittelen: BERGENSTOGET PLYNDRET INAT!, som om det var overskriften. Få la merke til den lille rubrikken til høyre, der det ble opplyst at dette var en bok som kunne kjøpes hos Gyldendal.

Hysteriske lesere ringte avisene, fortvilt over påskeferiereisende familiemedlemmer som var på det fortapte Bergenstøget, og fikk høre om boken.

BOKEN VAR NEPPE et litterært mesterverk, sett at Grieg og Lie skrev hvert sitt kapittel og ga den ut under navneskjul.

Men stumfilmversjonen fra 1928 ble en suksess, og var muligens verdens første roman-til-film prosjekt. Mediestuntet hadde enorm virkning, og hvert år siden har norske forlag lansert krimlitteratur rundt palmehelgen. Voilà: påskekrim!

Nordahl Grieg og Nils Lie ble etter hvert store navn i norsk litteratur, men vet alle at de har beriket kulturen med påskekrim? Jeg tror de fleste ikke tenker over det. Fenomenet er så innlemmet i norsk kultur at «påskekrim» klynger like naturlig som «juletre». Den kan ha kommet fra oldtiden, og ingen må røre ved det.

På Facebook fant jeg følgende om melkekartongkrimmen: «Hvert år kommer den tidligere og tidligere i butikkene, snart er det jo ikke påskekrim lenger».

En slik klagesang hører bare de viktigste høytidene til.

VÅRE SKRIBENTER

TORGEIR GRUBSTAD

Gammel kjenning av politiet, og resten av byen.

TRINE JONASSEN

Danseglad journalist og ihuga feminist.

JØRGEN NORDENG

En av de mest kjente rapperne fra Mosvolddalen.

TERJE BERG

Får oftere spørsmål om inntekten fra musikken enn innholdet i den.

SOFIE BRASETH

Ung artist og sementunge fra Kjøpsvik.

RASMA HAIDRI SJØVOLL

Fotointeressert lærer og forfatter med sans for midnattsola.

RASMAS FAVORITTER:

Mat: Mango

Plate (musikk): Krishna Das Live on Earth (For a Limited Time Only)

Film: The Red Violin

Utested: Les Deux Magots i Paris eller min veranda

Årstdid: Midnattsolens sommernatt

Transport: Spørrs hvor jeg skal hen

Dag: Lørdag